

LUOVIEN ALOJEN YRITYSTOIMINNAN KASVUN JA KANSAINVÄLISTYMISEN KEHITTÄMISOHJELMA

TL 1: Työorganisaatioiden, työssä olevan työvoiman ja yritysten kehittäminen sekä yrittäjyyden lisääminen

Kehittämisohjelmasta vastaava asiantuntija: Kulttuuriasianneuvos Kirsi Kaunisharju
KUPO/KVY, Puh. (09) 160 77385, kirsi.kaunisharju@minedu.fi

Kehittämisohjelman tiimi:

Neuvotteleva virkamies Anne Päckilä, KUPO/KVY, Puh. (09) 160 77247

Ylitarkastaja Leena Laaksonen KUPO/VKY, Puh. (09) 160 77044

Ylitarkastaja Petra Tarjanne, työ- ja elinkeinoministeriö, Puh. 010 60 63691

Rahoittava viranomais Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus,
yhteyshenkilö EU-koordinaattori Valteri Karhu, Puh. 050 339 2508, valteri.karhu@ely-keskus.fi

KEHITTÄMISOHJELMAN PERUSTELUT, SISÄLTÖ JA LISÄARVO

Yhteiskuntapoliittinen perustelu

Suomessa ja muissa Euroopan maissa pyritään luovien alojen yritysten kehittämistoimilla Lissabonin strategian mukaisesti vastaamaan yhteiskunnassa ja alan toimintaympäristössä, väestörakenteessa, taloudessa ja tuotannon rakenteissa meneillään oleviin muutoksiin. Suomen hallitusohjelman mukaan luovaa taloutta ja luovien alojen yrittäjyyttä vahvistetaan ja kulttuurin kansantaloudellista merkitystä lisätään edistämällä kulttuurivientiä ja -yrittäjyyttä.

Luovien alojen toimintaedellytysten kehittämisessä ennakointi on tärkeää, koska alan toimintaympäristö on nopean ja voimakkaan rakennemuutoksen tilassa. Muutokset johtuvat nopeasta teknologisesta kehityksestä, erityisesti digitalisoitumisesta, markkinoiden globalisaatiokehityksestä sekä luovien alojen kasvusta ja tämän kasvupotentiaalin hyödyntämisestä. Digitalisointi on aiheuttanut muutoksia jakelukanavissa, mikä puolestaan edellyttää uutta osaamista liiketoiminnan alueella, erityisesti kun kyse on teosten, tuotteiden ja palvelujen tarjoamisesta. Kansainvälistyminen ja markkinoiden globalisaatiokehitys asettavat erityisiä haasteita osaamisen kehittämiselle. Lisäksi väestön ikääntyminen ja erityisryhmien huomioonottaminen tuovat luovien alojen palvelujen ja tuotteiden suunnittelulle omat haasteensa.

Luovien alojen yrittäjyys, kansainvälistyminen ja sen myötä lisääntyvä kulttuurivienti ovat talouden kasvualoja. Euroopan komissiolle laadittu, vuoden 2006 lopulla valmistunut Economy of Culture -raportti osoittaa, että kulttuurin ja luovan toimialan arvo on kasvanut vuosien 1999-2003 välillä Euroopan unionin alueella 12,3 %. Lisäksi alojen kasvun vaikutukset yltävät muihin teollisuus- ja palvelutoimialoihin, kuten tieto- ja viestintäteknologia, elektroniikka-, elintarvike-, metalliteollisuus sekä matkailu-, hyvinvointi- ja terveystaloudet. Luovien alojen yrittäjyys voi lisätä näiden alojen kilpailukykyä ja siten myös koko Suomen kansantalouden kilpailukykyä.

Tällä hetkellä luovat alat muodostavat eräiden arvioiden mukaan noin 7 % maailman bruttokansantuotteesta ja niiden ennustetaan kasvavan yleistä talouskasvua nopeammin. Suomalaiset luovien alojen yritykset ja kulttuurialan toimijat eivät ole päässeet osallisiksi yritys- ja vientitoimintaan kohdistetuista kehittämistoimista muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Siten ne eivät ole täysipainoisesti voineet hyötyä taloudellisesta kasvusta ja niiden mahdollisuudet työllistäjinä ovat jääneet osin hyödyntämättä. Suomessa kulttuurin toimialat tuottavat noin 4 % bruttokansantuotteesta Kulttuuritilastot 2005-julkaisun mukaan ja niiden ytimen muodostavat tekijänoikeustoimialat yli 4 % kansantalouden arvonlisäyksestä.

Suomalaisten luovien alojen yrittäjien mahdollisuus hyödyntää globaaleja markkinoita edellyttää määrätietoisia alan kehittämistoimia, kuten julkista panostusta yritysten innovaatiotoimintaan, liiketoimintaosaamisen ja markkinoiden tuntemuksen sekä tehokkaiden yritystoimintaa ja vientiä tukevien rakenteiden vahvistamista sekä investointeja alalle pyrkivien ja alalla jo toimivien kasvuyritysten toimintaedellytysten parantamiseen.

Luovuus ja erityisesti luovien alojen yritystoiminta on Suomessa keskeinen alueellisen kehittämisen voimavara. Työvoimaintensiiviset luovat alat ovat huomattavia työllistäjiä. Alojen työllistämisen kerrannaisvaikutukset ovat merkittäviä, koska luovien alojen teosten, tuotteiden ja palveluiden tuotanto- ja jakeluprosessit ovat pitkiä ja hyödyntävät muita toimialoja. Myös hallitusohjelmassa korostetaan alueiden kehittämisen roolia, jossa painopistealueita ovat mm. elinkeino- ja yritystoiminta, osaaminen ja työvoima.

Luoviin aloihin kuuluu muun muassa kulttuuri- ja elämispalveluiden toimialoja, kuten muotoilu, graafisen alan toiminta, arkkitehtuuri, elokuva- ja tv-tuotanto sekä jakelu, digitaalinen sisältötuotanto, musiikin ja äänitteiden tuotanto, kirjojen tuotanto ja jakelu, esittävä taide, kuvataide sekä kulttuurin ohjelmapalvelu- ja tapahtumatuotanto. Toiminta luovilla aloilla synnyttää teoksia, tekijänoikeuksia ja palveluja.

Haasteet

Luovien alojen toimintaympäristön rakennemuutos asettaa suuria haasteita luovien alojen yritystoiminnan kehittämiseksi ja kansainvälistämiselle.

Tärkeimpinä haasteina ovat luovien toimialojen tuotekehityksen ja innovaatioiden edistäminen, liiketoimintamahdollisuuksien tunnistaminen ja tehokas hyödyntäminen, yritystoiminnan aloittaminen, kasvuyrittäjyyden ja kansainvälistä läpimurtoa tavoittelevien yritysten toiminnan edistäminen sekä yhteistyöverkoston kehittäminen.

Nykyisin luovien alojen kehittämistoimia vaikeuttavat puutteellinen tietopohja alojen yritystoiminnasta ja erityisesti viennistä. Markkina- ja asiakastutkimuksia on tehty vähän. Kun kyseessä ovat immateriaaliset tuotteet, tekijänoikeuskysymykset korostuvat. Tekijänoikeuksiin perustuva talous lisääntyy globalisaation ja erityisesti teknologisen kehityksen myötä. Tämä kehitys asettaa luoville aloille tulevaisuudessa suuria liiketoimintaosaamiseen ja ansaintamahdollisuuksiin liittyviä haasteita.

Tavoitteet

Ohjelman tavoitteena on luovien alojen tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnan, liiketoiminta- ja yrittäjäosaamisen ja tuottaja- ja manageritaitojen edistäminen sekä alojen toimintaympäristön ennakkointiin liittyvien kysymysten analysointi ja alan tietopohjan syventäminen. Kehittämisohjelman avulla voidaan vakiinnuttaa sekä saada aikaan kasvua ja jatkuvuutta luovien alojen yritystoiminnalle, lisätä alan työllisyyttä sekä vahvistaa näiden alojen kansainvälistymistä, kulttuurivientiä ja -yrittäjyyttä. Ohjelman avulla voidaan myös vahvistaa muiden toimialojen kilpailukykyä. Ohjelma tukee näin ollen hallitusohjelman tavoitetta vahvistaa luovaa taloutta ja luovien alojen yrittäjyyttä.

Kuvaus toiminnan sisällöstä

Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisohjelmassa painotetaan seuraavia toimia:

1. Tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnan edistäminen

Kokonaisuudessa toteutetaan toimenpiteitä luovien alojen tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnan edistämiseksi.

Tavoitteena on vahvistaa luovien alojen toimijoiden, kuten alan mikro- ja pk-yritysten kasvumahdollisuuksia tuotekehitystoimintaa vahvistamalla ja siten parantaa myös näiden kansainvälistymistä globaalissa taloudessa.

Tähän mennessä luovien alojen yrittäjillä on ollut niukasti mahdollisuuksia tuotekehitystoiminnan rahoittamiseen. Esimerkiksi opetusministeriön ja Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskuksen (AVEK) yhteistyöprojekti Digitaaliset Demot on rajoittunut vain pieneen osaan luovien alojen yritysten tuotekehitystoiminnan edistämistä.

Tavoitteena on ohjelman toimilla vahvistaa luoviin aloihin kuuluvien yritysten tuotekehitysmahdollisuuksia. Tätä voidaan toteuttaa esimerkiksi yritysten toimintaedellytyksiä vahvistamalla ja edistämällä tuotannon uusiin teknologisiin alustoihin ja järjestelmiin tuotettujen sisältöjen ja palveluiden kehittämistä.

Projektit voivat liittyä esimerkiksi digitaalisen sisältötuotannon, kulttuurin matkailullisen tuotteistamisen ja markkinoinnin kehittämiseen, tuotekehitykseen, muotoilualan yritysten innovatiivisiin muotoilutuotteiden ja -palveluiden kehittämiseen sekä muiden luovien alojen yritysten tuotekehitykseen.

2. Liiketoiminta- ja yrittäjäosaamisen vahvistaminen

Luovien alojen yritykset ovat usein ammatinharjoittajia tai yksinyrittäjiä. Heidän ammattiosaamisensa on erittäin korkeatasoista, mikä johtuu taiteen alan koulutuksen hyvästä tasosta.

Työllistymisen edellytyksenä on useassa tapauksessa oman yrityksen perustaminen. Substanssikoulutus ei sisällä riittävästi yrittäjyyteen valmentamista eikä myöskään

tekijänoikeudellisen ja sopimusoikeudellisen osaamista ml. hyvien käytäntöjen ja sopimusmallisen luomista eikä kansainvälistymis- ja vientivalmennusta.

Tästä syystä liiketoimintaosaaminen ja erityisesti luovien alojen yritysten kasvumahdollisuuksien tunnistaminen ja kansainvälisten markkinoiden hyödyntäminen on ollut puutteellista.

Ammatinharjoittajille ja yksinyrittäjille tulee antaa yrittäjyysvalmennusta ja liiketoiminnan kehittämistä niillä aloilla, missä mikroyrityksellä on kasvu- ja kansainvälistymismahdollisuuksia.

Toimenpiteenä luovien alojen yrittäjille, yrittäjiksi aikoville ja ammatinharjoittajille tarjotaan räätälöityä valmennusta yrittäjätutkinnon tai vastaavan tietotaidon hankkimisen suorittamiseen. Valmennuksen tulee ottaa huomioon yritysten ja luovien alojen liiketoiminnan erityinen luonne, näihin liittyvät verkostot, sopimus ja tekijänoikeudelliset kysymykset jne.

Toimenpide kattaa alkavien sekä pien- ja mikroyritysten neuvonta- ja kehittämispalvelut. Sillä vahvistetaan mm. audiovisuaalisen alan tuotantokeskusten yrittäjyyttä tukevia koulutus- ja ammattiosaamista edistävien konsultointipalvelujen kehittämistä sekä kulttuurivientiä tukevaa luovien alojen yritystoiminnan ja kansainvälistämisen kehittämistä. Toimenpiteellä parannetaan yritysten kasvu- ja kilpailukykyä.

3. Tuottaja- ja manageritaitojen lisääminen

Luovien alojen yrityksissä tuotteet, teokset ja palvelut ovat usein työryhmien tai laajempien kollektiivien synnyttämiä. Yrityksen liiketoiminnan kehittämiseksi ja mahdollisen kasvupotentiaalin toteuttamiseksi tarvitaan tuottaja tai manageri myymään ja markkinoimaan tuotetta, teosta tai palvelua. Myös taiteen soveltavan käytön toimintatapoja ja tuottajaosaamista kehitetään vastaamaan markkinoiden edellyttämiä palveluita.

Korkeakoulut ja ammattikorkeakoulut tarjoavat erilaisia tuottajakoulutusohjelmia. Koska toimintaympäristö muuttuu nopeaan tahtiin, tarvitaan erityisiä toimenpiteitä ajantasaisen osaamisen varmistamiseksi yritykselle.

Joillakin toimialoilla, kuten peli- ja musiikkiyrityksissä, yritysten kansainvälistymistarpeisiin, erityisesti kulttuuriviennin toteuttamiseksi, ei ole tällä hetkellä riittävästi koulutusta. Samanlaisia tarpeita on myös muiden luovien alojen yrityksissä ja taiteen aloilla, kuten kuvataiteessa, kirjakustannuksessa ja esittävässä taiteessa.

Toimenpiteet sisältävät räätälöityjä yritysvalmennuskursseja, tuottaja- ja välittäjätahojen verkostoitumishankkeita, vientiorganisaatioiden (mm. vientirenkaat) ja kulttuuriviennin tukirakenteiden sekä kansainvälisen markkinoinnin ja promootion tukemista.

4. Luovien alojen toimintaympäristömuutosten ennakointiin liittyvät kysymykset ja alan tietoperustan vahvistaminen

Luovien alojen yritystoiminnan riittämätön tietoperusta vaikeuttaa toimintaympäristön muutostilanteessa ennakointiin perustuvaa alan kehittämistä. Tilastotietoja on vähän saatavissa erityisesti viennistä. Samoin markkina- ja asiakastutkimuksia on tehty vähän.

Toimenpiteen tavoitteena on luovien alojen tietoperustan vahvistaminen ja kehittäminen. Tarkoituksena on kulttuurin satelliittitilinpidoon pilottihankkeesta saatavan tiedon hyödyntäminen ja hankkeen edelleen jalostaminen. Lisäksi tarvitaan luovien alojen yritysten tuottaja- ja välittäjätahojen verkostojen, alueellisten toimijoiden sekä alan yritysten välisen yhteistoiminnan syventämistä tiedontuotannossa.

Toimenpiteellä kannustetaan luovien toimialojen välistä yhteistyötä sekä kansainvälisesti kilpailukykyisten ja innovatiivisten alue- ja toimialarajat ylittävien klusterimaisten verkostojen muodostamista.

Mihin kansallisesti hyväksytyyn ohjelmaan/kehittämistrategiaan perustuu?

Kehittämisohjelma perustuu hallituksen Lissabonin strategian Suomen kansalliseen toimenpideohjelmaan, hallitusohjelmaan ja seuraaviin luovien alojen ja kulttuuripolitiikan keskeisiin strategioihin ja kehittämisohjelmiin sekä kansallisiin alueiden kehittämistä koskeviin ohjelmiin:

- Alueiden vahvuudeksi -kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston aluekehittämisen toimenpideohjelma 2003–2013 (opetusministeriön julkaisu 2003:22)
- Aluekeskusohjelma 2007-2010 (hyväksytty valtioneuvostossa 23.11.2006)
- Audiovisuaalisen politiikan linjat (opetusministeriön julkaisu 2005:8)
- Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen (opetusministeriön julkaisu 2006:47)
- Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015 (kauppa- ja teollisuusministeriön julkaisu 10/2007)
- Muotoilu 2005! Valtioneuvoston periaatepäätös muotoilupolitiikasta 15.6.2000.
- Onko kulttuurilla vientiä? ON! (opetusministeriön julkaisu 2007:9)
- Valtioneuvoston periaatepäätös taide- ja taiteilijapolitiikasta (opetusministeriön julkaisu 2003:20)
- Suomen matkailustrategia vuoteen 2020 & Toimenpideohjelma vuosille 2007-2013 (kauppa- ja teollisuusministeriön julkaisu 21/2006)
- Valtioneuvoston periaatepäätös Suomen matkailupolitiikasta (kauppa- ja teollisuusministeriö)

Päävastuulliset organisaatiot

Opetusministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö.

Valtakunnallisen teeman koordinaatiomekanismit ja yhteys aluekehitykseen

Valtakunnallinen ohjaus tapahtuu opetusministeriön asettaman ohjausryhmän ja valmisteluryhmän avulla. Ohjausryhmää vetää kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston ylijohdaja. Ohjausryhmällä on asiantuntijapohjainen valmisteluryhmä, jota vetää opetusministeriössä toimiva kehittämisohjelmasta vastaava asiantuntija. Rahoittavana viranomaisena toimii lääninhallitus, joka toteuttaa projektihaun ohjausryhmän päättämien suuntaviivojen pohjalta.

Toimenpiteiden toteuttamisessa korostuu poikkihallinnollisuus ja yhteistyö päävastuullisten ministeriöiden lisäksi muiden ministeriöiden, läänien, maakuntien ja kuntien, alueellisten koulutusorganisaatioiden sekä muiden toimijoiden kanssa.

Ohjelma toteutetaan valtakunnallisena, mutta siihen sisältyvien hankkeiden toteuttaja voi olla alueellinen toimija. Tärkeä yhteistyökumppani on kansallinen aluekeskusohjelma ja siihen kuuluvat teemaverkostot, joista keskeisimpiä ovat kulttuuri ja innovaatio ja osaaminen. Ohjausryhmä ja hallinnoija (lääninhallitus) huolehtivat projektivalintoja tehdessään, että kehittämisohjelman rahoitus ohjautuu mahdollisimman tasapuolisesti eri puolille maata. Ohjausryhmä seuraa säännöllisesti rahoituksen jakautumista kehittämisohjelman eri teemoihin ja eri alueille.

Itä-Suomen alueosiossa on otettu huomioon luovien alojen yritysten kasvua ja kansainvälistämistä tukevia toimia.

Lisäarvo kansalliseen toimintaan: miksi tehdään EU-rahoituksella ja mitä tullaan rahoittamaan kansallisesti? (EU rahoituksen ja kansallisen rahoituksen rajapinta)

ESR-rahoitus synnyttää lisäarvoa mahdollistamalla luovien alojen yrittäjyyttä lisääviä rakenteellisia uusia kehittämistoimia, jotka parantavat luovien alojen yritysten kasvupotentiaalia ja kilpailukykyä globaaleilla markkinoilla, parantavat alojen työllisyyttä sekä sopeuttavat yrittäjiä alan nopeaan rakennemuutokseen.

Toimenpiteillä tuetaan luovien alojen yritysten, kulttuurin sekä taiteen aloilla syntyvien palveluyrittäjien ja muiden yhteistyötahojen toiminnan kehittämistä sekä sektorirajat ylittävää yhteistyötä, kulttuuri- ja elinkeinoelämän vuorovaikutusta ja kansainvälistymiskokemuksen hankkimista.

Tämän ohjelman mukaisiin luovien alojen yritystoiminnan kehittämistoimenpiteisiin ei ole käytettävissä merkittävää kansallista rahoitusta. Opetusministeriön käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa ei voida tukea kehittämisohjelman luovien alojen yritysten kasvuun ja kansainvälistämiseen tähtäviä laajoja toimenpiteitä. Tällä hetkellä käytössä on ollut vuodesta 2006 lähtien opetusministeriön ja Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskuksen (AVEK) yhteistyöhanke Digitaaliset demot -projekti (400 000 euroa vuosittain).

Suhde EAKR-ohjelmaan

Ohjelmalla täydennetään muun muassa aluekeskusohjelmaan sisältyvää tavoitetta hyödyntää kulttuuria alueiden elinvoiman ja kilpailukyvyn vahvistamisessa.

Suhde Lissabonin strategian mukaisiin tavoitteisiin

Tukee Lissabonin strategian suuntaviivoja 2,3,8,10 ja 15 ikääntymiseen varautuminen, hyvinvointipalvelujen turvaaminen ja julkisen talouden tuottavuus, eurooppalaisen elinkeinorakenteen suhteellisten etujen vahvistaminen, yrittäjyyskulttuurin parempi tukeminen, innovaatioiden edistäminen ja resurssien tehokas kohdentaminen työllisyyttä edistävästi.

Yhteiset ohjaavat periaatteet

Tasa-arvo

Ohjelman toimenpiteitä suunnataan kaikille luovien alojen yrittäjäryhmille. Alojen yrittäjiin kuuluu arvioiden mukaan myös paljon naisia. Tasa-arvon toteutumista seurataan ohjausryhmässä ja naisyrittäjien erityistarpeet otetaan huomioon ohjelman toimeenpanossa.

Sosiaaliset innovaatiot

Ohjelman toimenpiteet tukevat luovien alojen yritysten ja yrittäjien kykyä ratkaista teknologiaan ja kaupallistamiseen liittyviä erityisongelmia. Innovaatiotoiminnan kehittämässä tavoitteena on luovien alojen yritysten nopeista toimintaympäristön muutoksista johtuvien kehittämistarpeiden tunnistaminen ja yritysten valmiuksien parantaminen. Olennaista on liiketoimintaosaamisen, uuden teknologian käyttöönoton, uusien liikeideoiden ja innovoinnin tukeminen.

Kestävä kehitys

Ohjelman avulla edistetään luovien alojen yritysten toimintaan liittyvien kestävän kehityksen toimintamallien tunnistamista ja käyttöönottoa, osallisuutta ja hyvien käytänteiden vaihtoa.

Kumppanuus ja pienet toimijat

Ohjelma edistää ja vahvistaa sekä luovien alojen yritysten välisiä että luovien alojen ja muiden toimialojen välisiä kansallisia ja kansainvälisiä kumppanuuksia. Verkostoituminen ja kumppanuudet ovat olennaisia liiketoiminnan kehittämisen ja hyvien käytäntöjen jakamisen kannalta. Verkostoitumisessa hyödynnetään Aluekeskusohjelman (AKO) teemaverkostoja, kuten kulttuuri ja innovaatio ja osaaminen.

Suurin osa luovien alojen yrityksistä on pieniä. Kyse on pääosin yksinyrittäjien tai ammatinharjoittajien liiketoiminnasta. Tavoitteena on näiden yrittäjien liiketoimintaosaamisen ja yrittäjyystaitojen kehittäminen.

Kansainvälisyys

Ohjelman keskeinen tavoite on luovien alojen yritysten kansainvälistymisen ja kulttuuriviennin edistäminen. Suomessa on toistaiseksi vähän kansainvälisillä markkinoilla toimimaan pystyviä luovien alojen yrityksiä ja muita toimijoita. Vahvistamalla markkina-alueiden, kansainvälisten verkostojen ja toimintatapojen tuntemusta sekä ennakoitua parannetaan tämän alan yritysten mahdollisuuksia toimia globaaleilla markkinoilla.

TOIMEENPANOSUUNNITELMA

Kehittämishojelman hallinto ja toteutus

Ohjelman organisaatio rakentuu seuraavasti. Päävastuulliset ministeriöt ovat opetusministeriö ja kauppa- ja teollisuusministeriö. Hallinnointiin liittyvät viranomaistoimet keskitetään yhteen lääninhallitukseen, joka toimii välittävänä toimielimenä.

Valtakunnallinen ohjaus tapahtuu opetusministeriön asettaman ohjausryhmän avulla, johon nimetään päävastuullisten edustajien lisäksi edustajat muista relevanteista ministeriöistä, alue- ja kuntatasolta sekä keskeisistä alan organisaatioista. Ohjausryhmä valvoo ja ohjaa erityisesti sisällön osalta kaikkia kehittämishojelmien projekteja. Projektihau ja valinnan lisäksi ohjausryhmä ohjaa ja valvoo kehittämishojelman sisällöllistä toteutusta hyväksymällä kehittämishojelman ja sen eri toimien viestintä- ja levityssuunnitelmat sekä muut ohjelman toiminnan ja vaikuttavuuden kannalta keskeiset suunnitelmat. Se seuraa ESR-ohjelman ja EAKR-ohjelmia kehittämishojelmaa täydentävästä näkökulmasta.

Ohjausryhmän tukena toimii asiantuntijoista koostuva, opetusministeriön nimeämä valmisteluryhmä, joka mm. käynnistää kehittämishojelman käytännön työn kokonaisuutena, valmistelee projektihakujen kriteerit sekä ehdotukset valittavista projekteista ohjausryhmälle.

Kehittämishojelman varsinainen toiminta tapahtuu projekteissa, jotka haetaan yleisellä haulla. Lääninhallitus valmistelee ja tekee projekteja koskevat päätökset ohjausryhmän linjausten ja ohjeiden mukaisesti, valvoo rahoitettavien projektien toteutumista, laatii yhteenvedon seurantatiedoista ja väliraporteista sekä esittelee yhteenvedon ohjausryhmälle. Ohjelmassa valitaan yleisellä haulla yksi muita projekteja koordinoiva projekti, joka huolehtii projektien verkottamisesta, hyvien käytäntöjen kartoittamisesta, mallintamisesta ja tarvittaessa laatii selvityksiä sekä tutkimuksia projektin rahoituksella.

Ohjelma toteutetaan valtakunnallisena, mutta siihen sisältyvien hankkeiden toteuttaja voi olla alueellinen toimija. Aluekehityksen ja kuntahallinnon näkökulmasta yhteistyötä tehdään muun muassa sisäasiainministeriön aluekehityshojelman (AKO) teemaverkostojen, kuten kulttuuri, innovaatio ja osaaminen, kanssa.

Toiminnan vaiheet ja aikataulu

- Valmisteluryhmän ja ohjausryhmän organisoituminen syyskuu 2007
- Välittävän toimielimen valinta syys-lokakuu 2007
- Ohjelman rahoituksen suuntaviivojen, hakukriteerien ja -aikojen valmistelu lokakuu 2007
- Ohjausryhmän ensimmäinen kokoontuminen; rahoituksen suuntaviivojen, hakukriteerien ja -aikojen päättäminen marraskuu 2007
- Ohjelman käynnistyminen vuoden 2008 alussa ja ensimmäinen hankehaku
- Ohjelmaan valittavat projektit (10-15 kpl) toteutetaan vuosien 2008–2013 aikana
- Ohjelman vuosittainen seuranta
- Ohjelman väliarviointi vuonna 2010
- Ohjelman loppuarviointi vuonna 2013

Konkreettiset tulokset ja indikaattorit

Kehittämisohjelman tuloksena on luovien alojen yrittäjien ja yrittäjäksi aikovien osaamisen kasvaminen. Ohjelman tuloksena yritysten toiminta kasvaa ja kansainvälistyy sekä on entistä kannattavampaa. Ohjelman avulla vahvistetaan alan tietoperustaa ja verkostoja. Tietoperustan vahvistamisella pystytään täsmentämään ohjelman aikana sen konkreettisia tuloksia ja indikaattoreita.

Indikaattoreita

- hankkeisiin osallistuneiden määrä
- toimijoiden alatoimiala, työllistävyys, liikevaihto, maantieteellinen alue, ikä, koulutustausta, työkokemus
- hankkeiden tarjoamien palveluiden laatu ja vaikuttavuus
- hankkeissa syntyvien kumppanuuksien ja verkostojen määrä

Tietoperustan kehittämisen yhteydessä punnitaan, missä määrin kvantitatiiviset mittarit, kuten yritysten määrä, liikevaihdon kasvu, alan osuus bruttokansantuotteesta ja viennistä ovat mitattavissa. Luovien alojen yritystoiminnan kehittämisessä myös kvalitatiiviset mittarit, kuten yritysten uusien toimintamallien hyvät käytännöt, kansainväliset ja kansalliset verkostot ja kumppanuudet, pien- ja mikroyritysten merkitys alueellisena voimavarana, sukupuolten välinen jakauma alan yrityksissä ja yritystoiminnan vaikutus kestävään kehitykseen, voivat tulla kyseeseen.

Kustannusarvio ja rahoitus

Kehittämisohjelman kokonaiskustannukset ovat noin 14,6 miljoonaa euroa.